

Izglītības un zinātnes
ministrija

Ceļā uz vienotu skolu: paveiktais 2023./2024. mācību gadā un ceļakarte turpmākajam

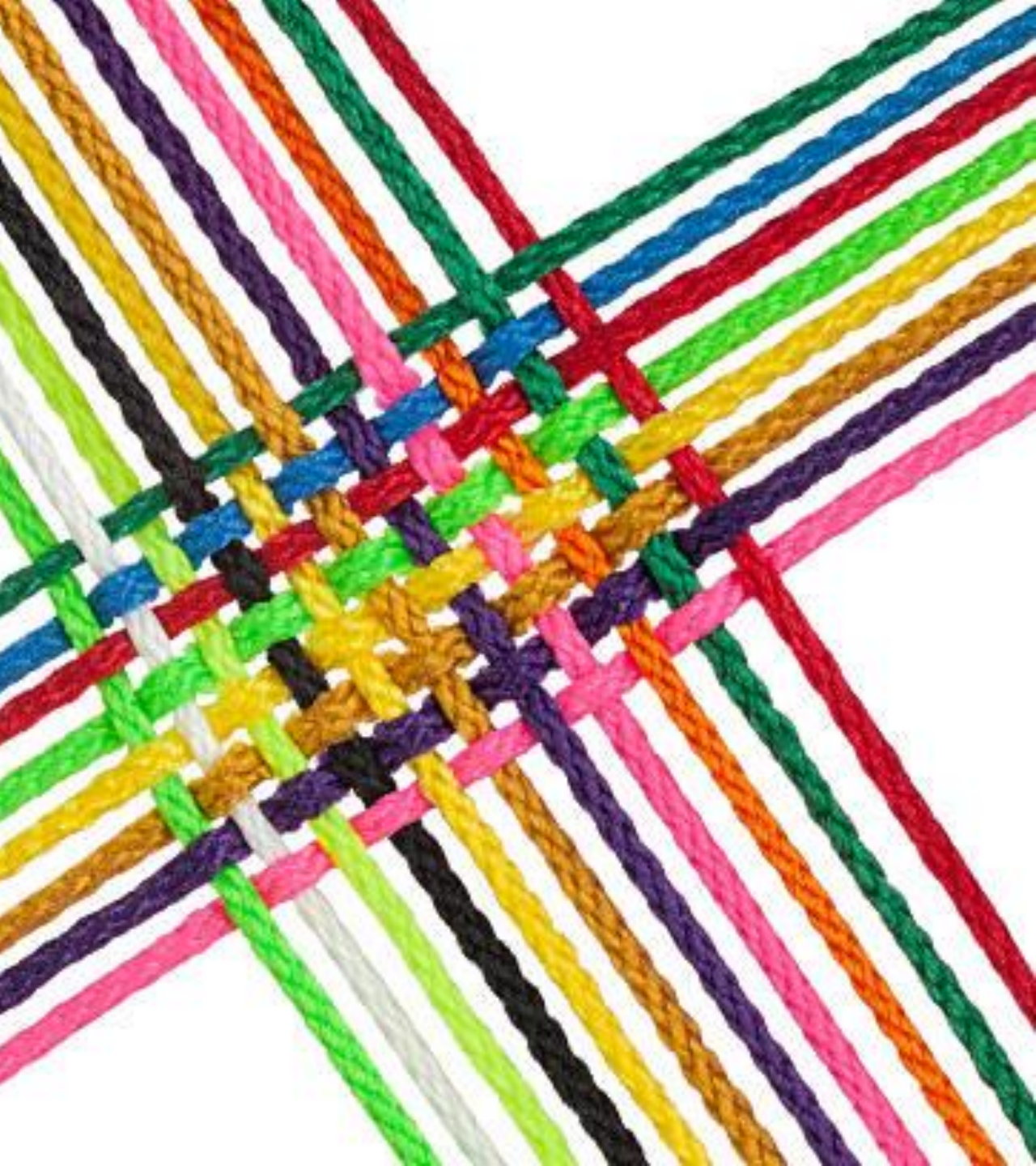
Konference «CEĻĀ UZ VIENOTU SKOLU»
2024. gada 13. jūnijā

Ilze Saleniece,
Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra p.i, valsts sekretāra vietniece –
Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktore

Pārmaiņu konteksts un aktualitāte

Valsts valodas politika izglītībā: pakāpeniska un mērķtiecīga pāreja uz mācībām latviešu valodā

- **2004. gads** - ieviests **bilingvālās izglītības modelis**, palielinot latviešu valodas īpatsvaru visos izglītības līmeņos.
- **2018. gads** – noteikta **pakāpeniska pāreja uz mācībām latviešu valodā**: 10.-12.klasē – visi mācību priekšmeti tiek mācīti latviešu valodā; 7.-9.klasē – ne mazāk kā 80% tiek mācīti latviešu valodā; 1.-6.klasē – ne mazāk kā 50% tiek mācīti latviešu valodā; pirmsskolā – latviešu valoda kā galvenais saziņas līdzeklis.
- **2022.gads** – jauns tiesiskais regulējums, kas nosaka **pāreju uz mācībām tikai latviešu** valodā vispārējās izglītības pirmsskolas un pamatizglītības pakāpē.

- Mūsdienu sabiedrība - **daudzkulturāla, lingvistiski neviendabīga**, pieaug bilingvālu un multilingvālu cilvēku skaits.
- **Aktuālais ģeopolitiskais konteksts** – izaicinājums Latvijas sabiedrības saliedētībai un drošībai.
- Izrietoši - izglītības iestādēm Latvijā **jānodrošina vienlīdz kvalitatīva izglītība** visiem skolēniem neatkarīgi no viņu etniskās piederības, tajā pašā laikā **veidojot un stiprinot piederības sajūtu Latvijai**.
- **Ceļš uz vienotu skolu** - ceļš uz vienotu sabiedrību; līdzeklis, lai pārtrauktu ieilgušo skolu segregāciju; stratēģisks un valsts ilgtermiņa drošības jautājums.
- **Latviešu valoda kā vienojošs elements.**

Pārmaiņu tvērumš

Pāreja uz mācībām latviešu valodā: pakāpeniska

Pirmsskolas izglītības
programma,
pamatizglītības
programma latviešu valodā
1., 4. un 7. klasē

2023. gada 1. septembris

Pamatizglītības
programma latviešu
valodā **2., 5. un 8.** klasē

2024. gada 1. septembris

Pamatizglītības
programma latviešu
valodā **3., 6. un 9.** klasē

2025. gada 1. septembris

Pāreja uz mācībām latviešu valodā: mērķauditorijas tvērumi 2023./2024. mācību gadā - **pirmsskola**

51%

Pirmsskolas (t.sk. privātās), kurās ir bērni, kuri iepriekšējā mācību gadā apguva mazākumtautību izglītības programmas, no kopējā pirmsskolu skaita (317 pirmsskolas izglītības iestādes)

11,6%

Bērni, kuri iepriekšējā mācību gadā pirmsskolā apguva mazākumtautību izglītības programmas, no kopējā bērnu skaita (11 010 bērnu)

Pāreja uz mācībām latviešu valodā: mērķauditorijas tvērumš 2023./2024. mācību gadā - **pamatskola**

45,1%

Skolas (t.sk. privātās), kurās ir skolēni, kuri iepriekšējā mācību gadā apguva mazākumtautību izglītības programmas, no kopējā skolu skaita (285 skolas)

14,8%

1.klases skolēnu
īpatsvars (3 276)

23,1%

4.klases skolēnu
īpatsvars (4 678)

24,1%

7.klases skolēnu
īpatsvars (4 574)

24

Vairāk kā 10 skolēnu,
kuri 2023./2024. m.g.
pārgāja uz mācībām
latviešu valodā

17

**Mazāk par 10
skolēnu,** kuri
2023./2024. m.g.
pārgāja uz mācībām
latviešu valodā

2

Nav skolēnu, kuri
2023./2024. m.g.
pārgāja uz mācībām
latviešu valodā

Pārmaiņu ieviešana

Pedagogs kā galvenais kvalitatīva, iekļaujoša un motivējoša mācību procesa īstenotājs

Izglītības iestādes **vadības līderības** loma

Izglītības iestāde kā mācīšanās organizācijas (vide, kultūra, mērķi, sadarbība)

Izglītojamo **vecāku** izpratne, ieinteresētība un iesaiste, atbalsts bērnam/skolēnam, sadarbība ar izglītības iestādi

Pašvaldība kā izglītības ekosistēmas veidotāja un vadītāja, **stratēģisks partneris.**

Ceļakartes, algoritmi vienotai izglītības ekosistēmas vadībai, attīstībai un ilgtspējai (vienoti un praktiski risinājumi).

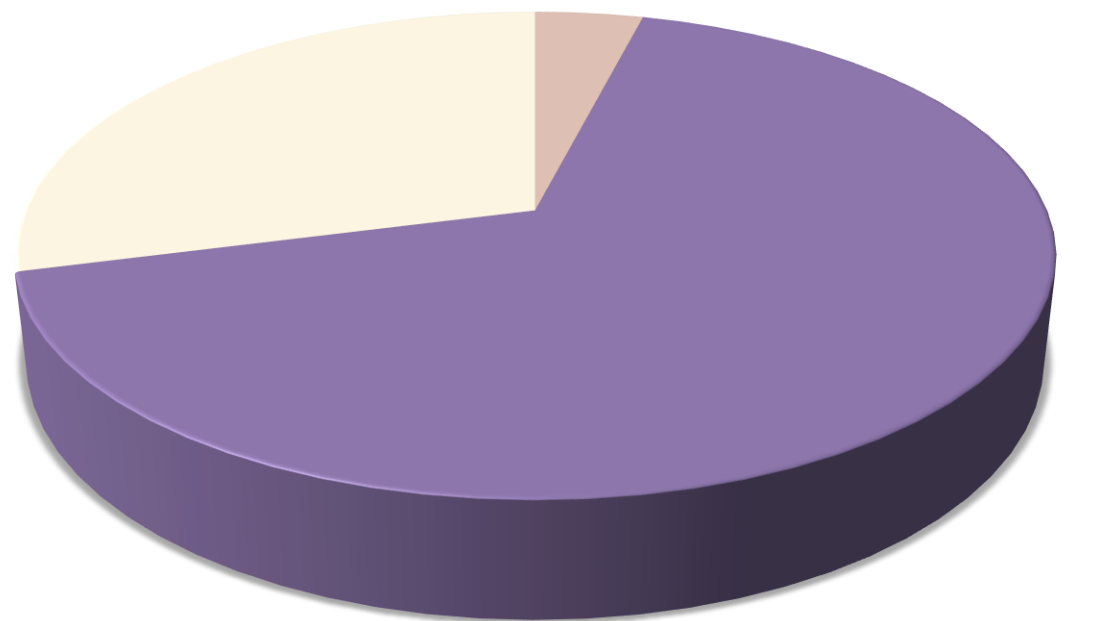
Valsts līmenī - **rīcībpolitikas un normatīvā ietvara veidošana.**

Valsts atbalsta portfeļa pedagogiem, skolām un pirmsskolām nodrošināšana.

Vienota un kvalitatīva izglītības satura īstenošanas **monitorēšana visās Latvijas skolās.**

No aptaujas datu kopsavilkuma *(valstspilsētu un novadu izglītības pārvalžu aptaujas rezultāti par vienotas skolas pieejas īstenošanu pirmsskolā, 1., 4. un 7. klasē (izglītojamiem, kuri iepriekšējā mācību gadā apguva kādu no mazākumtautību izglītības programmām 2023./2024. mācību gada 1. semestrī)*

Pašvaldības ieguldījums
pārejas īstenošanā
uz mācībām valsts valodā:
pašnovērtējums
2023./2024. mācību gada
1. semestrī

■ Ļoti labi - 4% ■ Labi - 67% ■ Apmierinoši - 29%

Galvenās iesaistītās puses

IZM

Tiesību akti, papildu finansējums (tostarp ESF), semināri, deponētārijs, metodiskie ieteikumi, sadarbība ar pašvaldībām, izglītības iestādēm, monitoring (aptaujas, vizītes) u.c.

VISC

Mācību līdzekļi, monitoringa darbi, nometnes, satura jautājumi, metodikas jautājumi, sadarbība ar izglītības iestādēm u.c.

IKVD

Uzraudzība, monitoring, skolu apmeklējumi, ieteikumi, izvērtējumi

Konsultatīvā padome mazākumtautību izglītības jautājumos

Mentori, individuālas konsultācijas, semināri, ieteikumi plānošanai u.c.

LVA

Mācību līdzekļi, profesionālā pilnveide, nometnes, metodika, citi atbalsta pasākumi

British Council

Skolu partnerību pilotprojekts

Pašvaldības, izglītības pārvaldes

Finansējums, metodiskais atbalsts, pārraudzība, monitoring (aptaujas, vizītes) u.c.

Valsts valodas centrs

Pedagogu valsts valodas prasmes pārbaudes

Izglītības iestādes

kā galvenās vienotas skolas pieejas īstenotājas

Izglītojamo vecāki

Sadarbība ar izglītības iestādi, atbalsts bērnam

NVA

Latviešu valodas kursi pedagogiem

Valsts atbalsta portfelis pārejai uz vienotu skolu 2023./2024. mācību gadā

IZM deponitārijs

(https://www.izm.gov.lv/lv/pareja-uz-vienotu-skolu?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F)

Konsultatīvās padomes
mazākumtautību jautājumos
skolās un pirmsskolās **mentori**

<https://www.izm.gov.lv/lv/mentori-vienotas-skolas-atbalstam>

Papildu finansējums **pedagoga
palīgiem, pagarinātās dienas
grupas skolotājiem,
logopēdiem**

**Valodas (LVA, NVA) un metodikas
(LVA, VISC) kursi, semināri
(IZM, IKVD, VISC, LVA)
un citi pasākumi**

**Klātienes vizītes izglītības iestādēs,
profesionālās sarunas (IZM, LVA, IKVD)**

**Mācību un metodiskie
līdzekļi (VISC, LVA)**

**Nometnes skolēniem
un pedagogiem (VISC,
LVA)**

**Uzraudzība, monitorings
(IKVD, VVC, IZM)**

**Izglītības iestāžu
partnerību pilotprojekts
sadarbībā ar Britu padomi
Latvijā**

Galvenie ieviešanas atbalsta mehānismi

- IKVD veiktais vienotas skolas pieejas īstenošanas izvērtējums (**uzraudzības vizītes** 167 skolās)
- Klātienes vizītes skolās un **profesionālās sarunas ar skolu komandām** (izaicinājumu izzināšana, labās prakses identificēšana, atbalsta plānošana) (pamatskolas posmā - 10 pašvaldībās, 40 skolu pārstāvji; pirmsskolas posmā – 5 pašvaldībās, 25 pirmsskolu pārstāvji)
- IZM Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos **mentoru atbalsts** (12 mentori, četras atbalsta jomas: komunikācija, pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveide, nodrošinājums (vide, mācību līdzekļi), kvalitāte)
- Britu padomes Latvijā īstenotais **skolu partnerību pilotprojekts** (18 skolas, kopīga mācīšanās, apmaiņas – viesskolēni/viesskolotāji, vecāku iesaiste)

Galvenie secinājumi

- **Veiksmīga pašvaldības un izglītības iestāžu sadarbība**, plānojot un īstenojot pāreju uz vienotu skolu.
- Trīs galvenie faktori veiksmīgai pārejai uz vienotu skolu:
 - **skolas vadības prasme un motivācija vadīt pārmaiņas**, strādāt ar skolas komandu, tostarp nosakot skaidrus un adekvātus sasniedzamos rezultātus;
 - **prasme veidot un uzturēt latvisku izglītības vidi**;
 - **prasme identificēt un prognozēt riskus, savlaicīgi vadīt procesus**.
- Mācību gada beigās - **lielākais progress pirmsskolā un 1. klasē, lielākas grūtības – 4. un 7. klasē**.
- **Nepieciešams atbalsts skolēniem ar zemām latviešu valodas prasmēm mācīšanās efektīvai nodrošināšanai**.
- Lielākoties izglītības iestādēs un pašvaldībās tiek nodrošināta **pieredzes apmaiņa, pedagogu profesionālā pilnveide, metodiskais atbalsts**, notiek iestāžu, pedagogu, vecāku **aptauja**.
- Pozitīvi tiek vērtēts valsts, pašvaldību un ESF papildu **finansiālais atbalsts** izglītības nodrošināšanai valsts valodā, taču **nereti ir grūtības nodrošināt papildu pedagoģisko personālu**.
- Ir skolas, kurās paralēli **mācības latviešu valodā jau uzsāktas arī 2., 3., 5. klasē** (nozīmīga kā apsteidzoša/palīdzīga darbība).

- Darbam ar **bērniem ar speciālām vajadzībām** nepieciešams plašāks mācību un metodisko materiālu nodrošinājums.
- **Cilvēkresursu nodrošinājums un kapacitāte** izglītības iestādē ne vienmēr ir pietiekama. Nākamajā gadā – kritiski svarīgs ir pedagogu nodrošinājums ar atbilstošām latviešu valodas zināšanām 4., 5., 7. un 8. klasēs.
- Vairāk jāakcentē **skolu sadarbība ar pirmsskolām par bērnu sagatavošanu skolai** (pāreja no pirmsskolas uz sākumskolu).
- Svarīga būtu **aktīvāka bērnu, skolēnu, kā arī pedagogu iesaiste latviskajā** dzīves un kultūras telpā arī ārpus formālās izglītības pasākumiem (valodas attīstība u.c.).
- Ir jāpastiprina **sadarbība ar augstskolām attiecībā uz pedagogu sagatavošanu**, uzsverot klasvadības, metodikas jautājumus, īpaši darbam lingvistiski daudzveidīgā mācību vidē.
- Nepieciešami atbalsta mehānismi **visām skolām, kurās ir lingvistiski daudzveidīga mācību vide**.
- Nepieciešamība **stiprināt sadarbību ar vecākiem** (nodrošinot atbalstu bērnam, skolēnam, kā arī iesaistot vecākus vietējās kopienas norisēs).
- Vienota skola – **kopīgs mērķis sabiedrībai kopumā**; nozīmīga dažādu organizāciju iesaiste, dažādu atbalsta un sadarbības, mācīšanās formu nodrošināšana.

Plānotais atbalsts

Plānotais valsts atbalsts pārejai uz vienotu skolu 2024./2025. mācību gadā

Turpmāka vienotas skolas pieejas īstenošanas monitorēšana (*gan procesa, gan rezultātu*), tostarp aptauja pašvaldībām, aptauja izglītības iestādēm, skolēniem, vecākiem

Konsultatīvās padomes mazākumtautību jautājumos skolās un pirmsskolās mentoru darba turpināšana

Klātienēs vizītes izglītības iestādēs, profesionālās sarunas

Sagatavošanās izglītības iestāžu sadarbības projekta īstenošanai no 2024./2025. mācību gadā (*pēc British Council pilotprojekta parauga*)

Kursi, semināri, nometnes, citi pasākumi, tostarp pirmā vienotas skolas ieviešanas gada izvērtējuma konference

Darbs pie TA izstrādes, tostarp likumprojekta izstrāde par konsekvencēm noteiktā valsts valodas prasmes līmeņa nepārvaldīšanas gadījumā personām, kam ir saskare ar izglītojamiem izglītības iestādē

Mācību un metodisko materiālu izstrāde, esošo pilnveide 2., 5., 8. klasei;
IZM deponitārija aktualizēšana

Komunikācijas pastiprināšana ar vecākiem

Metodiskā atbalsta pasākumi skolām ar latviešu mācībvalodu

PALDIES visiem un ikvienam par nozīmīgo ieguldījumu vienotas skolas pieejas īstenošanā pirmsskolā, 1., 4. un 7. klasēs 2023./2024. mācību gadā!

- Skolotājiem, atbalsta personālam, izglītības iestāžu vadībai un izglītojamo vecākiem
- Pašvaldībām, tostarp pašvaldību izglītības pārvaldēm
- *British Council* pārstāvniecībai Latvijā
- IZM Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos mentoriem
- LM par papildus rasto iespēju skolotājiem pilnveidot latviešu valodas prasmes NVAursos
- Izglītības tehnoloģiju uzņēmumam *Edurio*
- Konferenču paneldiskusijas dalībniekiem un darbnīcu vadītājiem
- Visiem citiem sadarbības partneriem un pārmaiņu atbalstītājiem un veicinātājiem, tostarp IZM un padotības iestāžu kolēģiem

Izglītības un zinātnes
ministrija

PALDIES!

IZM_gov_lv

Izglitibas.ministrija

VIENOTA
SKOLA